

ROSENSTEIN, CARL VON

**Predikan, hållen wid riksdagens början i
Stockholm, den 9 maj 1809, och enligt det
högwördiga preste-ståndets begäran af
trycket utgifwen, af Carl von Rosenstein ...
Stockholm, tryckt hos Carl Delén,**

Stockholm
1809

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

1809.

ROSEN v. ROSENSTEIN, C. v.

Ex. A

Red.
Pred.
(P)

P r e d i k a n, *Arhed.*
1700-1829

hållen wid

Riksdagens början

i Stockholm,

den 9 Maj 1809,

och enligt det Högwördiga Preste-Ståndets begäran
af trycket utgifwen,

af

Carl von Rosenstein,

Biskop i Linköping.

—

STOCKHOLM,
Tryckt hos Carl Delén, 1809.

Imprimatur.

Stockholms Consistorium d. 10 Maji 1809.

Ad mandatum
ERIC AGRELL.

Ewige, allgode Fader! Alla warelser ursprung!
Din allsmågtiga hand styrer vårt slægtes händelser. Med lika wishet och nåd bestämmer Du hwarje enskild menniskas öden och hwarje Samhälles hwälfsningar! — Kärleksrike Frälsare! Du är wågen, sanningen och lifwet, ingen kommer till ljusets, sanningens och sällhetens Fader, utan genom Dig! Du ensam har gjort möjligt för oss att blifwa wise, dygdige, lycklige! — Gode Ande! Du som lifwar och upplyser vårt förstånd, böjer våra hjertan till det som är rätt och godt, och hos oss inbördes bibehåller Andans enhet genom fridens band! Du ensam ingifwer lugn, sinnesstyrka och hugswalelse! — Dig, werlbarnes Styresman, alla Konungars Konung! anrope wi.

Inför Dig, ewiga Godhet! nedfaller i dag ett bekymradt folk. — Samlade att rådslå om ett älskad Fosterland wigtigaste angelägenheter, i en tid, då dess bestånd warit hotadt, då dess grundwalat ännu skakas, bedje wi Dig om wishet och kraft att grundlägga kommande tidens sällhet; ty om Du, Herre! icke bygger huset, så arbeta de fåfångt, som derpå bygga. Wi bedje Dig om klokhet, waksamhet och drift, att wårda Samhällets sjelfständighet, bilda en lagbunden frihet och förekomma allt som kunde störa detta urgamla Rikes lugn; ty om Du, Herre! icke bewarar Staden och Landet, så wåka wåktarena fåfångt. De dygder, som skola upprätthålla oss; den wålsignelse, som skall ersätta våra förluster; den enighetsanda,

jom skall gifwa oss styrka och bestånd; allt wänke
wi oss af Dig, från hwilken all god och all full-
komlig gåfwa kommer. Gif Du din lag i våra
hjertan! Skrif Du den i våra sinnen! Upplys Du
oss och lär oss att vara ditt Folk, så wisst, som Du
då skall vara och blifwa vår Gud! Hör oss,
Fader vår m. m.

Text: Jerem. 31 Cap. 33 v.

Thetta skall vara förbundet, som Jag skall
göra med Israels hus, efter thenna tiden, säger
Herren: Jag skall gifwa min lag uti the-
ras hjertan, och skrifwa then uti the-
ras sinnen; och
the skola vara mitt folk, så will jag vara the-
ras Gud.

Ett Samhälle, der Guds Lag är
skrifwen i Folkets hjertan.

Då jag går att för Eder, wärdaste Åhörare!
framställa teckningen af ett Samhälle, der Guds
Lag är skrifwen i Folkets hjertan, lärer det knappt
behöfwa anmärkas, att med ett sådant Samhälle
icke menas en Stat, der Guds uppenbarade Ord
blott är antaget som en föregifwen grund för den
allmänna Religionsläran, der man nöjer sig att
endast offentligen bära Christna namnet, och nytt-
jar det blott som en täckmantel för Statskonstens
affigter, ett medel för dess wanliga jordiska ända-
mål. — Man har förebrått vår himmelska Lära
dess ringa verkningar till vårt släctes förädling,
till Staters trefnad, till wisshetens och dygdens ut-
spridande bland deras medlemmar. Denna före-

bräelse har, tyvärr! hos Christna folkslag ej saknat anledning; ty hwad gifwes wäl, som af menniskan icke blifwit misbrukadt? Dagens ljus, tallegåswan, tankkraften, kunskapsförmågan — alla de egenskaper, de förmåner en lika god som mäktig Skapare och förlänat och desß wisa styrelse underhållit till wårt uppehälle, till wår tresnad, till lättnad under wåra mödor — de wanwårdas ju ofta, de nyttjas ju, af oförståndet och lasten, till skada, till förstörelse. Likaså Jesu Läras ljus. Den tanklöse tillsluter ögat mot desß sken; i den lättfinniges hjerta frambringar det ingen mognad frukt; bedragaren använder det till snaror, och swärmarren till widskrepelse, wantro och dårskaper.

Skall det då för alltid blifwa blott en ljustlig dröm, att tänka sig ett Samhälle af rätta Jesu lärjungar? Flytte wi och öfwer till inbillningens werld, då wi göre och föreställningar derom? — Nej! betagom icke den rättssinnade den glädjen, det tillfredsställande hopp, att Guds Rike någon gång skulle på jorden kunna upprättas! Den, hwars förstånd äger en grundad, en bepröfwad öfvertygelse om Jesu läras sanning, wiget och gudomlighet; den, hwars hjerta djupt och listigt känner allt det höga, det milda, det tröstfulla, som finnes i denna wälgörande lära; — han måste tillika känna sin heliga förbindelse att genom rent och allwarligt bemödande göra henne allmänt älskad, wördad, efterföljd; och han måste glädja sig i hoppet, att redliga Christnas förenade krafter skola kunna befordra detta för menskligheten stora och wigtiga ändamål.

Hwarje enskild person kan arbeta på sin förbättring; så kunna och Samhällets förenade medlemmar. — Förnuftets sedolära ålägger och, som en pligt, detta sträfwande till fullkomligheten. Då Jesu Lära wisar och detta lifwet såsom en förber-

delse till ett tillkommande högre, har äfwen den lagt utvecklingen af våra själsförmögenheter till grundwal för allt vårt värde, för hela vårt hopp. Warer fullkomlige, såsom eder himmelske Fader fullkomlig är, blef den högsta uppmuntran Träl-foren Jesus kunde lemna oss, blef det yttersta mål, dit våra önskingar, war håg borde riktas. Christna lärares vittnesbörd till sina åhörare om lärans affigt är och förblifwer alltid detta: **Wi förmane Eder, käre Bröder! att I ju mer fullkomlige war- den.** Wi Christne skole arbeta på daglig tillwäkt i förståndets upplysning, wiljans renhet, lefwer- nets rättfärdighet, och fullborda helgelsen, till des en hwar ibland oss blifwer en fullkommen man, den der är uti Christi fullbordiga ålders mått, för att derigenom uppfylla Guds affigter, bereda war egen wälfärd och blifwa nyttige för våra med- menniskor. Hela war christliga salighetsordning förefriswer just detta. Då Guds kallande nåd wäckt war omtänka, skall upplysningen bilda wa- ra begrepp, bättringen rena wara böjelser, en christ- lig lefwande tro och öfwerthäelse stadga wara tän- kesätt, och en fortsarande helgelse öfwa oss till dygdens uppoffringar och mogna werksamhet.

Denna Jesu Lärans hufwudaffigt med menni- skan blifwer ock sjelfwa grundianehället af hela Statsförfattningen, sjelfwa lefnadsregeln för hwarje medlem i ett Samhälle, der Guds Lag är skrifen i Folkets hjertan. — Vårt släctes förädling, hwar- je enskild människas fria utveckling till öfwerens- stämmelse med Hans affigter, som gaf oss all för- måga, blifwer der lagstiftningens ögonmärke. Der göres allt för människoförståndets bildande till kun- skaper och sann wisheit. Allt bemödande att in- skänka des kraft, att qwarhålla det i mörker, att bibehålla okunnighet, fördomar, widskepelse, sam-

wetstwang, att nedtrycka tänkande wäsenden till djurisk blindhet eller slummer, anses der, antingen såsom bewis af brottsliga stämplingar emot Stat och Mensklighet, eller såsom en dårskap, hwilken påkallar medlidande och allmän wård. Uppfostran wårdas der samwetsömt; arbetsamheten uppmuntras; dygden belönas; lagarne förestas och skippas af rättwisan, wid hwars sida mildheten står, hållande swärdet tillbaka, så ofta allmänt wäl det tillåter. Brott förekommas der genom ordning, genom goda anstalter för ungdomens bildande, för den enfaldigas handledning, för den torstigas lifsbergning, för den misleddas återförande, för brottslingens förbättring. Allt åsystas, allt leder till höjsernas dygdiga rigtning, till leswernets ofskuld, till nyttig werksamhet, till sann Christendom och Gudaktighet.

En lagstiftning med sådana grundsatser skall frambringa de wigtigaste följder, en oberäknelig nytta. Förståndets upplysning och wiljans renhet werka hos alla Statens medlemmar till dygd, rättwisa, stadgad ordning, rena affigter, warm känsla för Fosterlandet. Med Guds Lag djupt och oforsalskadtt inskrifwen i sitt hjerta, med mensklighetens förädling till sitt systemål, skall den Styrande aldrig af sin magt kunna förledas att misbruka den; aldrig af sin höghet, att förtrampa den ringaste undersåtare; aldrig af smickret, att hata sanningen; aldrig af ensidiga affigter, att glömma allmänt wäl. Under sådan styrelse trampas icke Lyckans trappor af skrymteriet, af beställsamheten, af odugliga Lycksökare. Allmänna tacksamheten och förtroendet håller lönen beredd för redbara egenstapper, sann förtjenst och werkelig sticklighet. Egennyttan, asmantlad, står der med blygd, eller blifwer hon nyttigt underwisad att endast genom kraftig gärd till andras gogn söka egna fördelar. Em-

Betsmannen söker sitt hjertas lugn, sin heder, hel-
 la sin trefnad och lycka, i eget medvetande af red-
 ligt uppfyllda pligter. De lydande se just i lag-
 lydningen willkoret för deras sällhet. Och i de
 mångfalldiga förhållanden, der den skrifne borger-
 lige lagen intet förmår uträtta, dit anlagare icke
 kunna intränga, dit werldslige domaren icke kan
 sträcka sin moget och åtgärd; der skall en ren dygd,
 Christendomens anda, ofta omärkligt, men alltid
 med oemotståndlig kraft, införa ädla tänkesätt, red-
 ligt uppförande. Förtroendet inom släkter, den en-
 skilda boningens lugn, dygdens och ömhetens band
 emellan föräldrar och barn, trohetens emellan ma-
 kar, redlighetens i alla andra förhållanden bilda
 Samhället till en tasta af glädjens, enighetens,
 fridens, den husliga sällhetens ljusaste, waraktiga-
 ste färger. — Sådant allt yrkar Guds lag. Det
 är icke vår Lärars fel, om denna målning synes
 öfwerdrifwen; ty så bör det wara med oss, Christ-
 ne! att wi uppfylle allan rättfärdighet.

Guds Lag skrifwen i menniskans hjerta ingju-
 ter der det mod, den sinnesstyrka, som gifwa lif
 och kraft åt samhällsdygden. — Jäke sällan behöf-
 wer den rättfärdige mod för att motstå wäld, hin-
 dra förtryck och följa sin öfwertygelse. Jäke sällan
 behöfwer han sinnesstyrka, för att icke swigta, el-
 ler böjas, wid de mångfalldiga prof han måste ge-
 nomgå. Swad skall gifwa honom dem? — Män-
 ne den werldslige wisheten, utan Religionens stöd?
 Nej! des sken förwillar så ofta, des råd äro wack-
 laude, des uppgifter twistige! — Männe begäret
 att lysa? Sjelswa äregirigheten är ofta samhälls-
 dygdens farligaste fiende. — Männe hoppet om
 förmåner? Huru ofta lemnas de åt dygden? och
 den består ju, till sjelswa sitt wäsende, i ädla upp-
 offringar? — Nej! Endast Gudsfruktan ger vår själ
 detta mod, denna styrka. En rätt Christen låter icke

förleda sig af löften; hans öfvertygelse wiker ej för guldets; på samwetets bekostnad köper han sig icke makt eller lysande titlar; ty djupt i hans hjerta är den sanningen fäst: Hvad hjälper det menniskan, om hon än förwärfwade hela werlden, och får dock skada till sin själ? Lugn förer han sanningens språk inför jordens Herrar, och, lika lugn, inför en misfledt och tygellös menighet; ty han lyder Guds befallning och tror den Allsmäktiges löfte: Förswara sanningen intill döden, så skall Herren sjelf strida för dig. Hans oförfärad brost blifwer de swagas skyddsmur emot förtrycket, hans arm de wärnlösas försvar emot wäldet, hans mod Gäderneslandets säkra tillflykt i farans och bekymrens stund. Och om han än skulle digna under tyngden af sina pligter; om än hat, bitterhet och förföljelser, skulle blifwa hans lön; om han än, bortglömd, skulle tråna i armod; om han än, misskänd, skulle hindras att göra nytta; förföljd, skulle försmägtas i bojer och få sträcka sitt ofskyldiga hufwud under wäldets bila; så skall han dock, frimodig, trygg wid samwetets bifall, ropa med förtrostan: Herre! när jag Dig hafwer, så frågar jag efter himmel och jord intet; om mig än kropp och själ försmägtade, är Du dock, Gud! min hjertans tröst och min del.

Så yrkar Guds Lag uppfyllandet af alla samfundspligter; så ingjuter Christi anda i menniskans brost kärlek till hwarje samhällsdygd, mod och styrka till dess utöfning. — Det warma nit för vårt slägtes förädling, som lifwar, uppmuntrar, befordrar menniskoförståndets upplysning och menniskohjertats förbättring; den stadgade rättwisa, som belönar dygd och förtjenst, straffar lasten, men i synnerhet förekommer dess utbrott; den nyttiga werksamhet, som omtänksamt använder alla enskildas krafier, och med klokhet rigtar och förenar dem

till ett mål — allmänt wäl; de rena seder, som sprida trefnad, lugn och sällhet bland Statens medlemmar, förljuswa deras lefnad och göra deras stilla hemwist till fridens och lyckans boningar; den ädla kraft, det oförfärade mod, som utgör Statens styrka, Öfwerhetens magt och Folkets säkerhet; den medborgerliga anda, som lyfter själen till högre krafter, tyglar wäldet, upptäcker laglösa stämplingar, förekommer skakningar, affräcker alla intrång, allt otillbörligt skadligt wälde: alla dessa dygder, som gifwa lif, säkerhet, styrka och bestånd, skola finnas i ett Samhälle, der Guds Lag är skrifwen i Folkets hjertan, skola upplysta detta Samhälle till högden af jordiskt lycksalighet.

Huru swagt, huru olyckligt blifwer icke deremot ett Samhälle, der Guds Lag wanwårdas, kunskaper föraktas, dygden glömmas, och allmänt wäl uppoffras för egennyttan! De Styrande skola der eftersträfwa och winna en hatad enwäldsmagt, som i längden upplöser Staten och bereder dess förstörelse. Embeten skola sökas af duglösheten, fäfsagan och penningebegäret, och deras förmaner njutas under glömska af de förbindelser dem åtfölja. Näringarne skola astyna, och den arbetande hopen sucka under brist, elände och förtryck. Låg egennytta, sala tänkesätt, slafwist nedrighet, wäldsam herrsklystnad blifwa allmänna laster. Afund, smädelse, bitterhet — swaghetens och eländets trogna följeslagare — skola öfwerallt utbreda sitt gift. Fienden, utan det kraftiga motstånd, som kärleken till Fosterlandet och öfwertygelsen om dess lagars godhet ensamme kunna bereda och underhålla, skall lätt krossa ett sådant Samhälle, stycka dess land, och med wäld, död och förödelse, hemsöka dess wärnlösa, söndrade inbyggare. Eller skall inhemsk twe-drägt uppressa den ena folkclafen mot den andra, wäpna den ena brodern emot den andra, införa

ett tygellöst sjelfswäld, och i grund förstöra ordning, säkerhet, allt. — Mine Bröder! Wi hafwa frihet att wälja. Då Gud gaf oss sin lag, föresatte Han oss äfwen lifwet, lugnet, sällheten, jemte det goda; döden, eländet, förtrocket, förstörelsen, såsom nödwändiga följer af det onda. Kunne wi då tweka wid walet? Nej! Uppsostrade till Guds Lags kannedom, skole wi söka att blifwa Hans Folk, och se! då skall Han oss wara och blifwa vår Gud. — Till detta mål skole wi ledas af den Förste, som nu för andra gången warit ett älskadt Fosterlands enda jordiska tillflykt. Desz efterdöme skall alltid påminna oss, att wi till de nu bekrifna tänkesätt och dygder upplysas och kallas af vår Guds Lag, af Jesu Läras föreskrifter.

Högborne Förste, Swea Rikes Föreståndare! Den hwila Du nu försakat, det lugn efter mödosamma dagar ditt hjerta sökt och nu för Fäderneslandet uppoffrar, skall lifwa oss att genom dygdiga uppoffringar bereda gemensam trefnad. Af Dig skole wi lära att älska mildhet, sanning och fred. Det är icke den enskilda tacksamheten, det är den allmänna rättwisan och öfwerlygelsen, som med sanningens okonstlade språk yttrar detta från ett rum, der högheten ej bör förblinda, der smickret alltid skall nedtystas af den oändliga Godhetens, Wisshetens och Allmagtens hägkomst. — Måtte Sveriges sjelfständighet och Folkets lycka blifwa din lön! Din ädla själ skall då icke ångra sina uppoffringar, och med dubbel wälsignelse skall ditt namn blifwa fördt till efterkommande släkten.

Och I, mine Medbröder, Swea Rikes här församlade Ständer! Måtte Guds Lag wara skrifwen i våra hjertan! Måtte wi med den klokhet, det lugn, den enighet, den försakelse af alla enskilda affigter, kunna här öfwerlägga och besluta, att

wi, efter fulländadt Riksmöte, med trygga sam-
weten kunne återwända till våra bygder, der fri-
modigt möta våra nu heimmawarande medbröders
ögon, bestå obefläckade inför efterwerldens dom och
inför den allwetande Öfwerdomarens! Amen.

www.books2ebooks.eu